

JA-111

January-2016

B.A., Sem.-I

Elective (EC-II) 105 : Psychology

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સમાન છે.

(2) ઉત્તરવહીમાં પ્રશ્નના ક્રમાંક પ્રમાણે જ નંબર લખો.

1. સંતોષપ્રદ સમાયોજનનાં લક્ષણો વર્ણવો. 14
અથવા
વૈયક્તિક સમાયોજનના મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરો.
2. સમાયોજન એટલે શું ? સમાયોજનની પ્રક્રિયાનું પૃથ્થકરણ કરો. 14
અથવા
સમાયોજનની સુધારણાની રીતો વર્ણવો.
3. કુટુંબ એટલે શું ? કુટુંબના કાર્યો વર્ણવો. 14
અથવા
માતા-પિતા અને બાળકો વચ્ચેની વિધાયક અને નિષેધક આંતરક્રિયાની સમજૂતી આપો.
4. શાળાના સમાયોજન પર અસર કરતાં ઘટકો ચર્ચો. 14
અથવા
'શાળા' એક નવીન અનુભવ તરીકે ચર્ચો.
5. (A) સાચા / ખોટા : 7
 - (1) સલામતીનો અનુભવ એ સંતોષપ્રદ સમાયોજનનું એક લક્ષણ છે.
 - (2) સમાયોજન એ વિકાસાત્મક પ્રક્રિયા નથી.
 - (3) કુટુંબના સભ્યોની મનોવૈજ્ઞાનિક જરૂરિયાતોનો સંતોષ એ કુટુંબનું મહત્ત્વનું કાર્ય છે.
 - (4) સુખી લગ્નજીવન માટે જાતીય સંતોષ જરૂરી છે.
 - (5) પ્રેરણા અને હતાશાનો સમાવેશ વૈયક્તિક સમાયોજનના મનોવિજ્ઞાનના કાર્યક્ષેત્રમાં કરવામાં આવતો નથી.
 - (6) કોઈપણ બાબત શીખવા માટે પુનરાવર્તન આવશ્યક નથી.
 - (7) લોકશાહીભર્યું ઘરનું વાતાવરણ એ બાળકના યોગ્ય વિકાસ માટે જરૂરી છે.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો.

- (1) સમાયોજનની પ્રક્રિયામાં નીચેનામાંથી કઈ બાબતનો સમાવેશ થતો નથી.
(પ્રેરણા અને જરૂરિયાત, આત્મનિર્ભરતા)
- (2) માનવીના વર્તનને પ્રેરનારા આંતરિક પરિબલને _____ કહે છે.
(હતાશા, પ્રેરણા)
- (3) સમગ્ર વિશ્વ એક કુટુંબ છે, એક માળો છે, એક પિતાનો પરિવાર છે. આ મત _____ એ આપ્યો છે.
(ડૉ. રાધાકૃષ્ણન, મેકાઈવર)
- (4) એવું કુટુંબ કે જેમાં તેનાં બધા જ સભ્યોના અભિપ્રાયને ધ્યાનમાં રાખી નિર્ણયો લેવામાં આવે છે. આવા કુટુંબને _____ કહે છે.
(વડીલકેન્દ્રીત કુટુંબ, લોકશાહી કુટુંબ)
- (5) _____ શિક્ષકો નિયમોનું ચુસ્ત રીતે પાલન કરાવે છે. તેમજ કોઈપણ ભૂલ બદલ કઠોર શિક્ષા કરવામાં આવે છે.
(આપખુદ, લોકશાહી)
- (6) અસરકારક અભ્યાસ કરવાની પદ્ધતિઓમાં _____નો સમાવેશ થતો નથી.
(સમયપત્રક, વ્યક્તિગત ભિન્નતા)
- (7) બધા બાળકોના સંયુક્ત પ્રયાસથી નક્કી કરેલા સમાન ધ્યેયને _____ દ્વારા સિદ્ધ કરવામાં આવે છે.
(સહકાર, સ્પર્ધા)

Seat No. : _____

JA-111
January-2016

B.A., Sem.-I

Elective (EC-II) 105 : Psychology

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) All questions carry equal marks.

(2) Write the number in the answer book same as question paper.

1. Explain the characteristics of satisfactory adjustment. **14**
OR
Explain the fields of Psychology of Personal adjustment.
2. What is adjustment ? Analyse the process of adjustment. **14**
OR
Explain the methods of improving adjustment.
3. What is family ? Describe the functions of family. **14**
OR
Explain the positive and negative interaction between parents and children.
4. Discuss the factors affecting school adjustment. **14**
OR
Discuss "School as a new experience."
5. (A) True or False. **7**
 - (1) Experience of security is one of the characteristic of satisfactory adjustment.
 - (2) Adjustment is not a developmental process.
 - (3) To satisfy Psychological needs of the family members is an important task of the family.
 - (4) Sexual satisfaction is needed for happy marriage life.
 - (5) Motivation and frustration are not included in the field personal adjustment of Psychology.
 - (6) Repetition is not needed for learning any thing.
 - (7) Democratic atmosphere of the family is helpful for the proper development of the children.

(B) Fill in the blanks :

7

- (1) From the options below which is not included in the process of adjustment _____.
(Motivation and Needs, Self dependency)
 - (2) Internal factor which motivates human behaviour is _____.
(Frustration, Motivation)
 - (3) “The whole world is one family, one nest and has one father” _____ has given the above definition of family.
(Dr. Radhakrishnan, MacIver)
 - (4) _____ is a family in which opinion of all the family members are taken into consideration.
(Adult centred family, democratic family)
 - (5) _____ teachers make their students follow the rules made by them strictly and they are severely punished for their mistakes.
(Authoritative teachers, Democratic teachers)
 - (6) _____ is not included in the methods of effective learning.
(Time table, Individual differences)
 - (7) Common goals targeted by the joint efforts of all the children can be achieved by _____.
(Cooperation, Competition)
- _____